

**KOMENTÁŘ K ŠESTÉMU STANOVISKU PORADNÍHO VÝBORU K RÁMCOVÉ
ÚMLUVĚ O OCHRANĚ NÁRODNOSTNÍCH MENŠIN OHLEDNĚ PLNĚNÍ
ZÁVAZKŮ Z TÉTO ÚMLUVY ČESKOU REPUBLIKOU (ACFC/OP/VI(2024)2prov)**

Obsah

1.	Část Shrnutí.....	2
	Používání menšinových jazyků.....	2
2.	Článek 4	2
	Právní a institucionální rámec pro ochranu práv národnostních menšin	2
3.	Článek 5	3
	Podpora kultury národnostních menšin.....	3
4.	Článek 6	4
	Mezikulturní dialog a vzájemný respekt	4
	Projevy nenávisti a trestné činy z nenávisti.....	5
5.	Článek 9	5
	Menšinová rozhlasová, tištěná a digitální média	5
6.	Článek 10	6
	Používání menšinových jazyků ve správních a soudních orgánech	6
7.	Článek 11.....	7
	Používání osobních jmen a zobrazování topografických označení v menšinových jazycích	7
8.	Článek 14	9
	Výuka v menšinových jazycích a výuka menšinových jazyků.....	9
9.	Článek 15	10
	Efektivní účast na rozhodovacích procesech a veřejných záležitostech.....	10

1. Část Shrnutí

Používání menšinových jazyků

Doporučení:

12. V médiích je program veřejnoprávní televize k dispozici v jednom menšinovém jazyce (polštině), zatímco programy veřejnoprávního rozhlasu s velmi krátkou délkou trvání jsou nabízeny ve čtyřech menšinových jazycích (němčině, polštině, romštině, slovenštině) a (nepravidelně vysílaný) program soukromého rozhlasu je nabízen v jednom menšinovém jazyce (slovenštině). Jedny noviny existují v menšinovém jazyce (polštině).

Komentář:

V České republice působí spousta národnostně menšinových organizací, které vydávají tištěné i online tituly v menšinových jazycích. Mezi takové patří např. Landesecho či Eghalánd Bladl, které jsou vydávány v německém jazyce. Časopis s názvem *Prágai Tükör* je poté určen Maďarům, kteří žijí v Praze. Dále dvě bulharská periodika *Balgari* a *Roden glas*, které tradičně čerpají podporu i z příslušného dotačního programu Ministerstva kultury (MK). Dále jsou z dotačního programu MK na podporu rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin pravidelně podporována romská periodika, cílená na romskou mládež (časopis *Kereka*), romskou menšinu jako celek (*Romano hangos*) nebo odborné publikace zaměřené na studium a poznání romského etnika (*Romano džaniben*). Zároveň jsou podporovány i některé audiovizuální projekty (TUKE.TV, z.s. nebo Regionální televize, s.r.o.). Výčet těchto organizací a titulů není konečný a je mnohem širší.

Doporučení:

13. Právo používat menšinový jazyk při jednání se správními orgány je významně omezeno skutečností, že žadatel musí zajistit tlumočníka, pokud žádný úředník neovládá daný menšinový jazyk (s výjimkou slovenštiny). V praxi se v komunikaci s místními úřady a na železničních stanicích/zastávkách používá pouze polština. Po novele zákona č. 301/2000 Sb., o matričních úřadech, jménu a příjmení, z roku 2023 je možné učinit prohlášení o manželství nebo registrovaném partnerství v jazyce menšiny.

Komentář:

Navrhujeme upravit znění doporučení v poslední větě tak, aby bylo v souladu s legislativním rámcem České republiky: „Na základě novely zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, je od 1. 1. 2024 možné učinit prohlášení o uzavření manželství či partnerství i v jazyce národnostní menšiny“.

2. Článek 4

Právní a institucionální rámec pro ochranu práv národnostních menšin

Doporučení:

44. Práva příslušníků národnostních menšin jsou na ústavní úrovni zaručena (českou) Listinou základních práv a svobod (články 24 a 25) a obecně zakotvena v zákoně o menšinách,

který částečně navazuje na práva obsažená v Rámcové úmluvě. Ustanovení zákona o menšinách odkazují na konkrétní právní předpisy pro bližší rozpracování těchto práv. V souladu se specifickými právními předpisy závisí některá práva příslušníků národnostních menšin, například týkající se zřízení výboru pro národnostní menšiny, výuky v menšinovém jazyce¹ a topografických označení v menšinovém jazyce, na podílu českých občanů s trvalým pobytem („občanů obce“) v dané obci (10% hranice všech „občanů obce“ v obcích a 5% hranice v krajích). Pro výpočet, zda národnostní menšina dosáhne určité hranice, se počet těch, kteří deklarovali jednu (menšinovou) „národnost“ (např. polskou), sečte s počty těch, kteří v dané oblasti deklarovali dvě „národnosti“ (např. polskou a českou). Pro zřízení výboru pro národnostní menšiny lze sčítat výsledky sčítání lidu týkající se několika národnostních menšin a osob k nim hlásících se k dosažení 10% hranice. Pokud jde o přístup k dalším menšinovým právům (např. topografické označení), musí hranici 10 % dosáhnout jediná národnostní menšina a osoby, které se k ní hlásí.

Komentář:

Ministerstvo vnitra aktuálně neshledává žádný důvod pro legislativní úpravu popisované problematiky, neboť hranice procentního zastoupení nijak nelimituje realizaci práva národnostní menšiny, nýbrž a pouze povinnost územního samosprávného celku provést kroky ve prospěch národnostní menšiny jako jsou například cizojazyčné názvy. Právo národnostních menšin lze realizovat bez ohledu na zastoupení národnostní menšiny, pokud to národnostní menšina navrhne a územní samosprávný celek návrh akceptuje.

3. Článek 5

Podpora kultury národnostních menšin

Doporučení:

73. Pokud jde o kulturní zařízení související s národnostními menšinami, úřady nadále podporují Muzeum romské kultury, které pravidelně pořádá různé akce (výstavy, konference, koncerty) s cílem zvýšit povědomí o romské kultuře. Během monitorovacího cyklu úřady rovněž financovaly rekonstrukční práce v „Muzeu moravských Chorvatů / Chorvatském domě“ v Jevišovce (29 286 233 Kč / 1 163 542 EUR), které chorvatské úřady koupily a daly k dispozici chorvatské menšině. Budova hostí sbírku předmětů o historii, kultuře a tradicích chorvatské menšiny, která byla oficiálně zapsána do Ústředního registru sbírek v roce 2024. Registrace umožňuje menšinovému sdružení, které provozuje „Muzeum moravských Chorvatů“, žádat o granty z dalších programů Ministerstva kultury. Sbírky registrované podle zákona č. 122/2000 mohou získat institucionální financování. V letech 2024/2025 bylo „Muzeum moravských Chorvatů“ přístupné veřejnosti pouze na vyžádání.² Město Praha dále nadále podporuje Dům národnostních menšin, který poskytuje sdružením národnostních menšin prostory pro výstavy, představení a kanceláře.

Komentář:

¹ V souladu s § 14 odst. 1 zákona č. 561/2004 o předškolním, základním, středním, terciárním odborném a jiném vzdělávání musí být zřízen místní výbor pro národnostní menšiny.

² Viz [šestá zpráva](#) předložená Českou republikou, s. 34.

K danému doporučení uvádíme, že usnesením Zastupitelstva hlavního města Prahy č. 16/29 ze dne 12. září 2024 byl od 1. listopadu 2024 Dům národnostních menšin schválen jako příspěvková organizace hlavního města Prahy.

Doporučení:

75. Poradní výbor byl rovněž informován, že dosud nebylo nalezeno žádné udržitelné řešení dlouhodobého³ problému zachování hrobů německé menšiny (přibližně 25–28 % všech hrobů v Česku)⁴, z nichž velký počet je ve špatném a často neuctivém stavu. V roce 2016 zřídila Rada vlády pro národnostní menšiny „Pracovní skupinu pro situaci německých (a dalších) hrobů v České republice“, která se nyní zabývá i ochranou hrobů příslušníků ruské a ukrajinské menšiny na Olšanském hřbitově, jeho kaplí a kryptou a také kryptou pro srbské válečné zajatce z první světové války. Zachování hrobů příslušníků národnostních menšin je podle partnerů brzděno skutečností, že obce zůstávají nečinné, odpovědnosti nejsou jasně definovány a nebyly přiděleny finanční zdroje.

Komentář:

Od roku 2016 působí při Radě vlády pro národnostní menšiny Pracovní skupina pro řešení situace německých a dalších hrobů, jejímž cílem je mj. zřízení dotačního programu na záchranu německých hrobů.

V roce 2021 zadalo Ministerstvo zahraničních věcí projekt v programu BETA 2 Technologické agentury ČR, s názvem "Problematika německých hrobů v České republice: návrh komplexního přístupu", který byl následně zpracován řešitelem GEOtest, a.s., a řešitelským týmem z několika univerzitních a výzkumných pracovišť. Výsledky projektu byly prezentovány koncem roku 2023, jedním z výstupů projektu je návrh dotačního programu.

Na základě usnesení vlády ČR, bude od roku 2026 po dobu tří let administrován dotační program na obnovu německých hrobů a péče i ně. Na přípravě dotačního programu se podílela i Pracovní skupina pro řešení německých a dalších hrobů. Financování dotačního programu bude zajištěno z rozpočtu Ministerstva pro místní rozvoj, případně z finančních prostředků Evropské unie. Aktuálně se na rok 2026 počítá s alokací cca 10 mil. Kč, během dalších let by mohlo dojít k navýšení částky na 20 mil. Kč ročně.

4. Článek 6

Mezikulturní dialog a vzájemný respekt

Doporučení:

84. 84. V oblasti kultury úřady financují kulturní programy, jejichž cílem je zvýšit povědomí o národnostních menšinách a osobách, které se k nim hlásí, například o řecké, maďarské a

³ Opatření přijatá k zachování německých hrobů vycházejí mimo jiné z německo-československé smlouvy o dobrém sousedství a přátelské spolupráci z roku 1992.

⁴ Viz „[Deutsche Gräber sollen erhalten bleiben](#)“ (Německé hroby by měly být zachovány), v: Landesecho, květen 2023, s. 18–19.

romské menšině.⁵ Kromě toho muzea pořádají několik osvětových aktivit, například Dny židovské kultury (Muzeum umění Olomouc), jejichž cílem je mimo jiné přispět k odstranění antisemitismu a náboženské nesnášenlivosti.⁶

Komentář:

Doporučujeme návrh úpravy znění „jejichž cílem je mimo jiné přispět k prevenci antisemitismu a náboženské nesnášenlivosti“.

Projevy nenávisti a trestné činy z nenávisti

Doporučení:

104. Poradní výbor vyzývá úřady, aby pokračovaly ve svém úsilí v boji proti stereotypům a predsudkům vůči osobám hlásícím se k menšinám, a to i prostřednictvím osvětových kampaní zaměřených na menšiny (např. na sociálních sítích). Poradní výbor dále vyzývá úřady, aby veřejně odsoudily a v případech trestního stíhání účinně stíhaly a sankcionovaly veškeré případy nenávistných projevů a rétoriky namířené proti menšinám ve veřejném prostoru.

Komentář:

V roce 2025 byla zmocněnkyní vlády pro lidská práva Klárou Šimáčkovou Laurenčíkovou a Pracovní skupinou k předsudečnému násilí a nenávistným projevům vytvořena doporučení pod názvem: *Strategická doporučení k celistvému řešení problému předsudečného násilí a nenávistných projevů*.⁷ Tato doporučení vytvářejí systematický postup institucí při reakci na nenávistné projevy a předsudečné násilí. Dokument se věnuje prevenci, osvětě a vzdělávání v této oblasti. Další snahou strategických doporučení je odstranění překážek pro oznamovatele v reálném i v digitálním prostředí.

5. Článek 9

Menšinová rozhlasová, tištěná a digitální média

Doporučení:

107. Pokud jde o tištěná média, noviny „Głos“ oslovují osoby patřící k polské menšině v polštině a vycházejí dva dny v týdnu s finanční podporou státu. Úřady se navíc v roce 2024 zavázaly podpořit vznik novin v němčině. Téměř všechny národnostní menšiny⁸ vydávají alespoň jeden státem financovaný časopis nebo věstník ve svém jazyce v dvoutýdenních, měsíčních nebo méně častých intervalech. Například romská menšina vydává dvoutýdeník „Romano hangos“ a časopis pro mládež „Kereka“. „Roden glas“, periodikum bulharské menšiny, vychází pětkrát až šestkrát ročně. Novela vládního nařízení č. 98/2002, jejíž vstup v

⁵ Například festival národnostních menšin „Domovina“, který se koná dvakrát ročně v rámci Mezinárodního folklorního festivalu, Světový romský festival „Khamoro“, Dny maďarské kultury a Řecké dny, viz šestá zpráva předložená Českou republikou, s. 35.

⁶ Další příklady: Valašské skanzen: mezinárodní festival „Romská píseň“, mezinárodní festival slovenského folklóru „Jánošíkův dukát“; Moravské muzeum: výstava o řecké menšině; viz [šestá zpráva](#) předložená Českou republikou, s. 29–30, 32, 35.

⁷ Viz [Doporučení zmocněnkyně vlády pro lidská práva k předsudečnému násilí a nenávistným projevům](#)

⁸ Bulharská, německá, řecká, maďarská, polská, romská, ruská, rusínská, srbská, slovenská, ukrajinská a vietnamská menšina.

platnost byl plánován na první polovinu roku 2025, umožní financování digitálních médií v menšinových jazycích.⁹

Komentář:

V roce 2025 byl vytvořen návrh nového nařízení vlády o podmínkách a způsobu poskytování dotací ze státního rozpočtu na aktivity příslušníků národnostních menšin a na podporu rovnosti, začlenění a participace příslušníků romské menšiny. V tuto chvíli bylo ukončeno mezirezortní připomínkového řízení. Nařízení vlády by mělo vstoupit v účinnost od 1. ledna 2026.

6. Článek 10

Používání menšinových jazyků ve správních a soudních orgánech

Doporučení:

116. Po novele zákona č. 301/2000 o matričních úřadech, jménu a příjmení (zákon o matričních úřadech) z roku 2023 je možné učinit prohlášení o uzavření manželství nebo registrovaném partnerství v jazyce menšiny, pokud se v posledních dvou sčítáních lidu alespoň 10 % obyvatel obce, kde se prohlášení činí, vyjádřilo k příslušnosti k dotčené národnostní menšině, obě osoby o to požádají a úředník i matrikář ovládají jazyk menšiny.¹⁰ Protokol o uzavření manželství a vstupu do registrovaného partnerství se však vždy sepisuje v češtině.

Komentář:

Doporučujeme návrh úpravy znění „116. V návaznosti na zákon č. 414/2023 Sb., který novelizoval zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, je s účinností od 1. 1. 2024 možné učinit prohlášení o uzavření manželství nebo partnerství i v jazyce národnostní menšiny, pokud se v posledních dvou sčítáních lidu hlásilo k této národnosti vždy alespoň 10 % občanů obce, v jejímž územním obvodu se prohlášení činí, a současně pokud o to souhlasně požádají oba snoubenci a oddávající a matrikář ovládají jazyk této národnostní menšiny. Protokol o uzavření manželství nebo partnerství se vyhotovuje vždy v českém jazyce.“.

Doporučení:

122. Poradní výbor s potěšením konstatuje, že právo používat menšinový jazyk bylo rozšířeno i na postup uzavírání manželství nebo registrovaného partnerství. Uplatnění tohoto práva však závisí na 10% prahové hodnotě, a tím se řídí zákonem o obcích (§ 29). Poradní výbor považuje za politováníhodné, že požadavek 10% prahové hodnoty byl zahrnut do nového právního ustanovení v době, kdy bylo známo, že tohoto prahu dosahuje pouze jedna národnostní menšina. Vzhledem k tomu, že článek 10 odst. 2 Rámcové úmluvy se vztahuje na oblasti obývané tradičně nebo ve značném počtu osobami patřícími k národnostním menšinám, považuje poradní výbor za důležité, aby právo používat menšinový jazyk v procesu uzavírání manželství nebo registrovaného partnerství nebylo podmíněno 10% prahovou hodnotou. Poradní výbor dále konstatuje, že splnění požadavku, aby úředník a matrikář znali menšinový

⁹ Viz [šestá zpráva](#) předložená Českou republikou, s. 39–40; informace poskytnuté orgány dne 6. září 2024.

¹⁰ Viz [šestá zpráva](#) předložená Českou republikou, s. 43.

jazyk, je pro většinu národnostních menšin nereálné, dokud úřady nenajímají osoby schopné pracovat v menšinových jazycích (viz předchozí odstavec).

Komentář:

Doporučujeme návrh úpravy znění (str. 25), větě první tak, aby slovo „registrované“ bylo vypuštěno, neboť daná možnost se týká nikoli registrovaného partnerství, do něhož již s účinností od 1. ledna 2025 nelze v České republice vstoupit, nýbrž partnerství uzavíraného podle občanského zákoníku (partnerství podle občanského zákoníku je možné v České republice nově uzavřít až od 1. ledna 2025). Obdobně i ve větě čtvrté.

7. Článek 11

Používání osobních jmen a zobrazování topografických označení v menšinových jazycích

Doporučení:

126. V návaznosti na novely zákona o matričních úřadech mohou ženy od 1. ledna 2022 požádat o používání svého příjmení bez ženské koncovky českého jazyka a bez nutnosti prokazovat jinou etnickou příslušnost („národnost“) než českou. Nově je také možné změnit si rodné příjmení na jméno v jazyce menšiny.¹¹

Komentář:

Doporučujeme návrh úpravy znění „126. V návaznosti na novelu zákona o matrikách mohou ženy od 1. ledna 2022 požádat o užívání svého příjmení v mužském tvaru, tj. bez ženské koncovky v českém jazyce, aniž by svou žádost musely jakkoli odůvodnit, například prokázat, že mají jinou než českou národnost. S účinností od 1. ledna 2024 je též možné, aby se rodným příjmením rozumělo příjmení uvedené v jazyce národnostní menšiny. Na žádost státního občana České republiky, který je příslušníkem národnostní menšiny, jehož jméno, popřípadě jména, a příjmení jsou v matrice zapsána v českém nebo jiném než v českém jazyce, nebo na žádost jeho zákonných zástupců, se jeho jméno, popřípadě jména, a příjmení v matričním dokladu uvede v jazyce národnostní menšiny.“.

Doporučení:

130. Právní úprava týkající se povinného zavedení topografických označení v menšinových jazycích (§ 29 odst. 2 zákona o obcích) se během šestého monitorovacího cyklu nezměnila. Tato povinnost se týká názvu obce, jejích obvodů, ulic a dalších veřejných prostranství a označení budov státních a místních úřadů a je podmíněna tím, zda se alespoň 10 % občanů obce v posledních dvou sčítáních lidu přihlásilo k příslušné národnostní menšině, a také žádostí zástupců menšiny adresovanou místním úřadům. Obec může také dobrovolně zavést topografické údaje v jazyce menšiny bez ohledu na místní podíl osob patřících k národnostní menšině nebo jiné podmínky. Grantový program „Podpora implementace Evropské charty regionálních nebo menšinových jazyků“ podporuje výrobu, instalaci a údržbu cedulí a tvorbu souvisejících publikací (např. digitálních nebo tištěných map s tradičními názvy míst).¹²

¹¹ Viz [šestá zpráva](#) předložená Českou republikou, s. 42-43.

¹² Viz [šestá zpráva](#) předložená Českou republikou, s. 43-44.

Komentář:

Rozhodování o názvech ulic a ostatních veřejných prostranství přísluší podle ust. § 28 zákona o obcích obci, přičemž o této záležitosti rozhoduje zastupitelstvo dané obce v rámci samostatné působnosti (§ 84 odst. 2 písm. s zákona o obcích). Název ulice či jiného veřejného prostranství se vždy v souladu s ust. § 29 odst. 1 zákona o obcích uvádí v českém jazyce. Musí také odpovídat pravidlům spisovné češtiny a být dostatečně důstojný. Ulice a jiná veřejná prostranství se nepojmenovávají shodnými názvy. Název ulice nebo jiného veřejného prostranství musí být v rámci obce jedinečný a nesmí být také použito jmen žijících osobností veřejného života. V případě názvů odkazujících na historické události či osobnosti by měly být voleny názvy nezpochybnitelných a historicky ověřených skutečností a obec by se měla vyhnout užití názvů podporujících různé názorové proudy směřující k omezování práv a svobod občanů. Dále je v případě, že se alespoň 10 % občanů obce přihlásilo v posledních dvou sčítáních lidu k nějaké národnostní menšině, nutné v souladu s ust. § 29 odst. 2 zákona o obcích uvést názvy ulic i v jazyce této národnostní menšiny, a to, pokud o to požádají zástupci příslušné národnostní menšiny prostřednictvím výboru pro národnostní menšiny, a ten to doporučí. Případně o to požádá spolek, který podle stanov zastupuje zájmy příslušné národnostní menšiny, a na území obce působí alespoň 5 let. Vzhledem k tomu, že rozhodování o názvech ulic a jiných veřejných prostranství je výkonem samostatné působnosti obce, zastupitelstvu obce ani v případě, že uvedené podmínky splněny nejsou, nic nebrání, aby z vlastní iniciativy k tomuto kroku (tj. uvádění názvů ulic i v jazyce národnostní menšiny) přistoupilo, pakliže bude mít za to, že to situace v konkrétní obci vyžaduje či to může podpořit místní národnostní menšinu.

Výbor pro národnostní menšiny pak zřizuje obec, v jejímž územním obvodu žije podle posledního sčítání lidu alespoň 10 % občanů obce hlásících se k národnosti jiné než české, pokud o to písemně požádá spolek zastupující zájmy národnostní menšiny. Nejméně polovinu členů výboru musí tvořit příslušníci národnostních menšin, ledaže tuto podmínku nelze splnit pro nedostatek kandidátů z řad národnostních menšin (§ 117 odst. 3 zákona o obcích). Tento výbor se zřizuje také podle zákona o krajích i podle zákona o hl. m. Praze. Rozdíl spočívá de facto pouze ve výši procentuální kvóty, která je zde stanovena na 5 % občanů hlásících se k národnosti jiné než české (srov. § 78 odst. 2 zákona o krajích, resp. § 78 odst. 2 zákona o hl. m. Praze).

Rovněž v oblasti výborů pro národnostní menšiny platí, že není vyloučeno jejich „dobrovolné“ zřízení zastupitelstvem obce i v případě, že nejsou explicitně naplněny zákonné předpoklady pro jejich zřízení.

Uvedenou právní úpravu považujeme za adekvátní a v praxi funkční a vyhovující a rovněž s ohledem na fakt, že dlouhodobě neevidujeme jakýkoli zájem ze strany národnostních menšin týkající se změny stávajících zákonných podmínek, neplánujeme žádnou koncepční novelizaci, jelikož dle našeho názoru není nutná. Navrhujeme, aby zákonná úprava byla ponechána ve stávající podobě.

Doporučení:

137. Poradní výbor žádá úřady, aby se zabývaly otázkami týkajícími se transliterace osobních jmen v běloruském a vietnamském jazyce.

Komentář:

Ke shora zmiňovanému uvádíme, že ve spolupráci se zástupci vietnamské národnostní menšiny v Radě vlády pro národnostní menšiny a se soudní znalkyní se specializací na ověřování a zápis vietnamských jmen a příjmení PhDr. Lucií Hlavatou, Ph.D., v rámci své metodické činnosti publikovalo v lednu 2025 informaci určenou všem matričním úřadům ve věci postupu při přepisu vietnamských jmen a příjmení (Informace Ministerstva vnitra č. 2/2025 – Přepis vietnamských jmen a příjmení).

8. Článek 14

Výuka v menšinových jazycích a výuka menšinových jazyků

Doporučení:

165. Poradní výbor vyzývá úřady, aby zavedly výuku slovenštiny ve veřejném vzdělávání na všech příslušných stupních, zejména v předškolním vzdělávání, a aby zajistily dostatečnou nabídku slovenských univerzitních studií pro vzdělávání učitelů slovenštiny.

Komentář:

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání umožňuje školám zařadit konkrétně slovenštinu jako další cizí jazyk. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy neeviduje zájem o výuku slovenštiny v mateřských, základních a středních školách, ani neeviduje statistická data o její výuce ve školách. Výuku ve slovenštině v mateřských, základních a středních školách je možné zajistit opět dle vnitrostátní legislativy, ale opět o tuto věc nebyl doposud zájem.

Slovenský jazyk je zpravidla také součástí vysokého školství, a to dvěma způsoby. Jednak existují vysoké školy, které se zaměřují na výuku slovenštiny v rámci svých studijních oborů, zároveň však na českých vysokých školách působí pedagogové, kteří používají při své výuce slovenštinu, jakožto jejich mateřský jazyk. Tím se slovenština dostává do podvědomí široké veřejnosti a je udržováno vzájemné porozumění.

Doporučení:

166. Poradní výbor vyzývá úřady, aby zavedly dvojjazyčné vzdělávání v němčině a češtině tím, že se spojí s příslušnými školami spolu s dotčenými regionálními a místními úřady a koordinují tento proces na celostátní úrovni.

Komentář:

V souvislosti s implementací ochrany němčiny částí III Evropské charty regionálních či menšinových jazyků proběhla v červenci 2025 bilaterální schůzka se zástupci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a zástupci německé menšiny (za podpory Úřadu vlády ČR a zmocněnkyně vlády pro lidská práva). Na této schůzce byl diskutován *Strategický a akční plán (2024-2028), pro plnění závazků České republiky v oblasti podpory německého jazyka v souladu s Evropskou chartou regionálních nebo menšinových jazyků a Rámcovou úmluvou Rady Evropy o ochraně národnostních menšin*, vytvořený zástupci německé menšiny, a v něm

obsažená opatření týkající se zpřístupnění a rozšíření podpory němčiny na všech stupních vzdělávání. Na základě této schůzky se pod záštitou zmocněnkyně vlády pro lidská práva uskuteční v říjnu 2025 setkání se zástupci samospráv dotčených okresů, jakožto zřizovatelů tamních škol, vybraných ředitelů základních a středních škol, Ministerstva školství, mládeže a výchovy a další aktérů. Předmětem tohoto setkání bude představení samotné Charty a jejich závazků a možností podpory ze strany orgánů státní správy ve smyslu finančním, metodologickém a organizačním, při zavádění a zpřístupnění výuky němčiny a vzdělávání v německém jazyce.

Doporučení:

167. Poradní výbor vyzývá úřady, aby zvyšovaly povědomí o výhodách výuky v menšinových jazycích nebo menšinových jazycích mezi příslušníky dotčených národnostních menšin, aby pravidelně vyhodnocovaly poptávku a tam, kde existuje, aby takovou výuku nabízely.

Komentář:

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy podporuje vzdělávací aktivity národnostních menšin, včetně romské menšiny, a to v rámci programů zaměřených na vzdělávací aktivity národnostních menšin a na podporu integrace romské menšiny. Tyto programy jsou hlavním zdrojem šíření menšinových jazyků (např. romštiny) prostřednictvím volnočasových aktivit neziskových organizací, kdy se během těchto aktivit otevírá dětem možnost naučit se jazyk, komunikovat v něm, což vede k zachování jazyka a posílení identity a komunitních vazeb.

Pokud má škola povolení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy o výuce některých předmětů v cizím jazyce, není pro absolvování této výuky potřeba žádost ze strany zákonných zástupců nezletilých žáků nebo zletilých žáků. Zároveň právní předpisy nestanoví minimální počty žáků, neboť se jedná o povinné předměty.

9. Článek 15

Efektivní účast na rozhodovacích procesech a veřejných záležitostech

Doporučení:

172. Zástupci slovenské a německé menšiny si stěžovali, že v rámci harmonizace stanov všech vládních poradních orgánů hodlají úřady snížit počet křesel německé, polské, romské a slovenské menšiny v Radě vlády pro národnostní menšiny ze dvou na jedno, což by těmto národnostním menšinám zaručilo stejný počet křesel, jaký je vyhrazen pro ostatní národnostní menšiny. Zástupci slovenské menšiny předložili protinávrh, podle kterého by si ty národnostní menšiny, jejichž jazyky jsou zahrnuté v Evropské chartě regionálních či menšinových jazyků a ke kterým se hlásí určitý (bude stanoven) počet osob, zachovaly dvě křesla v radě vlády. Vzhledem k řadě nevyřízených žádostí slovenské menšiny, zejména v oblasti vzdělávání a médií, zdůraznili důležitost toho, aby se rada vlády stala efektivním poradním a iniciativním orgánem.

Komentář:

Změna statutu Rady vlády pro národnostní menšiny účinná od 30. října 2024 uvádí, že na dva členy v Radě dosáhne národnostní menšina v případě, že splní alespoň dvě z následujících kritérií:

- i) jazyk menšiny je chráněn podle Evropské charty regionálních či menšinových jazyků,
- ii) menšina má nejméně 10 tisíc příslušníků podle posledního sčítání lidu (včetně započítání 2 národností),
- iii) menšina má více než 75 tisíc příslušníků podle posledního sčítání lidu (včetně započítání 2 národností).

Aktuálně tak jsou představitelé z řad zástupců národnostních menšin zastoupeny v Radě vlády pro národnostní menšiny v tomto počtu: běloruská (1), bulharská (1), gruzínská (1), chorvatská (1), maďarská (1), německá (2), polská (2), romská (2), rusínská (1), ruská (1), řecká (1), slovenská (2), srbská (1), ukrajinská (2) a vietnamská (1). Ke snížení počtu zástupců za jednotlivé národnostní menšiny tak nedošlo.